

ฟางเป็นทรัพยากรที่สำคัญ

ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวแต่ละฤดู นอกจากจะเกิดการสูญเสียธาตุอาหารพืช ในเมล็ดที่เคลื่อนย้ายออกไปจากนาแล้ว หากมีการเผาหรือนำฟางไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น จะทำให้เกิดการสูญเสียธาตุอาหารพืชในดินมากยิ่งขึ้น ดินจะมีธาตุอาหารพืชลดลง และเกิดความไม่สมดุลของธาตุอาหาร ส่งผลให้ดินเสื่อมสภาพเร็วขึ้น ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิต

แม้ว่าการไถกลบฟางข้าวจะให้ผลดีหลายประการ แต่เกษตรกรไม่นิยมปฏิบัติ เนื่องจากการย่อยสลายฟางตามธรรมชาติต้องใช้เวลาานาน ไม่สอดคล้องกับสภาพการทำนาของเกษตรกร ในเขตชลประทานที่มีการทำนาหลายครั้งในรอบปี

การไถกลบฟาง

แนวทางการจัดการฟาง

1. เลือกใช้พันธุ์ข้าวที่มีลักษณะต้นเตี้ย แดกกอดีและมีมวลชีวภาพต่ำ หรือมีค่าดัชนีการเก็บเกี่ยวสูง (มากกว่าร้อยละ 40) เช่น สุพรรณบุรี 3 ปทุมธานี 1 พิษณุโลก 2 หรือ ชัยนาท 2 ต้นไม่หักล้มง่าย ตอซังสั้น มีฟางเหลือทิ้งในน้าน้อยระหว่าง 900-1,300 กก./ไร่ เพื่อสะดวกต่อการไถกลบด้วยรถ
2. การใช้อัตราเมล็ด หว่านระหว่าง 25-30 กก./ไร่ ทำให้ต้นไม่หักล้มง่าย มีฟางที่เหลือทิ้งในน้าน้อยระหว่าง 1,200-1,300 กก./ไร่ ซึ่งง่ายต่อการไถกลบด้วยรถไถเตรียมดินเช่นเดียวกัน
3. ถ้ามีปริมาณฟางเหลือทิ้งในน้าน้อยกว่า 1,300 กก./ไร่ เกษตรกรควรไถกลบฟาง ด้วยรถไถเตรียมดิน ในสภาพดินแห้ง หรือ ปล่อยน้ำลงแช่ฟาง 2-3 วันเพื่อให้ฟางนุ่มอ่อนตัว แล้วไถกลบฟางในสภาพดินมีน้ำซัง หมักฟางไว้ 15-20 วัน แล้วเตรียมดินปลูกข้าวตามปกติต่อไป
4. ถ้ามีฟางเหลือทิ้งในนาเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นพันธุ์ข้าวต้นสูง ตอซังยาว ข้าวหักล้มหรือการระบายน้ำในช่วงก่อนเก็บเกี่ยวไม่แห้งสมบูรณ์ ยากต่อการไถกลบ เกษตรกรควรปล่อยน้ำลงแช่ฟางในแปลงพอท่วม แล้วใช้รถไถยนต์ย่ำตอซังตอซังข้าวให้

แนบกับพื้นดิน ในลักษณะปล่อยให้ย่อยสลายบนดิน การจัดการฟางด้วยวิธีนี้ค่อนข้างใช้เวลาและการย่อยสลายฟางในสภาพดังกล่าวก่อให้เกิดกลิ่นเหม็น หลังจากหมักฟางในสภาพดังกล่าว 15-20 วัน ทำการไถกลบฟาง และเตรียมดินปลูกข้าวตามปกติต่อไป

5. การจัดการฟางทั้ง 2 วิธี ทำให้ดินมีอินทรีย์วัตถุเพิ่มขึ้น ภายหลังการจัดการฟางต่อเนื่องกัน 2 ปี และในดินที่ไถกลบฟางพบว่ามีฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมเพิ่มขึ้น
6. เกษตรกรไม่ควรเผาฟางที่เหลือทิ้งในนาด้วยวิธีเผา

การหมักฟาง

การใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายฟาง

1. หลังการไถกลบ หรือย่ำฟางด้วยรถไถให้แบนราบกับพื้นดินและปล่อยฟางให้ย่อยสลายบนพื้นดิน เกษตรกรควรใช้ พด.2 อัตรา 5 ลิตร ผสมกับกากน้ำตาล 5 กก. ในน้ำ 200 ลิตร แล้วปล่อยน้ำลงในแปลงพอท่วมในพื้นที่ 1 ไร่ เพื่อให้ตอซังข้าวที่นุ่มอ่อนตัวดีแล้วเกิดการย่อยสลาย
2. หลังจากปล่อยน้ำลงแช่แปลงแล้ว หว่านปุ๋ยยูเรียเพิ่มอีก 5 กก./ไร่ และรักษาระดับน้ำไว้อย่าให้แปลงแห้ง หมักฟางไว้ประมาณ 15 วัน เตรียมดินทำเทือกเพื่อปลูกข้าวตามปกติ
3. การใช้จุลินทรีย์ร่วมกับการจัดการฟาง ด้วยวิธีย่ำฟางด้วยรถไถยนต์ให้แบนราบกับพื้นดินและปล่อยฟางให้ย่อยสลายบนพื้นดิน เป็นวิธีที่เกษตรกรควรนำไปใช้ปฏิบัติ เนื่องจากเป็นวิธีที่จัดการได้ง่าย เสียค่าใช้จ่ายน้อย

